

Markus 12

(12:1–12) – Liknelsen om de onda vingårdsarbetarna

¹ Sedan började Jesus tala till dem i liknelser: "En man planterade en vingård. Han satte stängsel kring den, högg ut en vinpress och byggde ett vaktorn. Därefter arrenderade han ut den till vingårdsarbetare och reste bort. ² När tiden var inne, skickade han en tjänare till vingårdsarbetarna för att få sin del av vingårdens avkastning. ³ Men de tog fast honom, slog honom och skickade i väg honom tomhänt. ⁴ Då skickade han en annan tjänare till dem. Honom slog de i huvudet och hånade. ⁵ Sedan skickade han ännu en och honom dödade de. Han skickade också många andra. En del slog de, andra dödade de. ⁶ Ännu en hade han, en älskad son. Honom sände han till slut till dem. Han tänkte: De kommer att ha respekt för min son. ⁷ Men vingårdsarbetarna sade till varandra: Här har vi arvtagaren! Kom, låt oss döda honom, så blir arvet vårt. ⁸ Och de tog fast honom, dödade honom och kastade ut honom ur vingården. ⁹ Vad skall nu vingårdens herre göra? Han skall komma och döda vingårdsarbetarna och lämna vingården till andra. ¹⁰ Har ni inte läst det här stället i Skriften: Den sten som byggnadsarbetarna kastade bort har blivit en hörnsten. ¹¹ Herren har gjort detta, och underbar är den i våra ögon." ¹² De hade nu velat gripa honom men vågade inte för folket. De förstod att det var med tanke på dem som han hade berättat liknelsen. Och de lämnade honom och gick sin väg.

1. Sedan började Jesus tala till dem i liknelser

- a. Jesus talar specifikt till överstepräster, de skriftlärda och de äldste (Mark 11:27).
- b. Jesus visar med denna liknelse att han visste vad dessa hade i görningen och ger dem på så sätt en chans till omvändelse.

2. En man planterade en vingård. Han satte stängsel kring den, högg ut en vinpress och byggde ett vaktorn. Därefter arrenderade han ut den till vingårdsarbetare och reste bort.

- a. Symboliken i denna liknelse:
 - i. Mannen är Gud.
 - ii. Vingården är Israel.
 - iii. Vingårdsarbetarna är Israels ledarskap.
 - iv. Tjänarna är profeterna.
 - v. Sonen är Jesus.

Christian Mólks Bibelkommentarer

- b.* Språket i denna liknelse påminner mycket om Jesajas profetia (Jes 5:1-2).
- c.* Även Psaltaren liknar Israel vid en vingård (Ps 80:8-19).

3. När tiden var inne, skickade han en tjänare till vingårdsarbetarna för att få sin del av vingårdens avkastning.

- a.* Gud skickade gång på gång sina tjänare profeterna, men Israels ledarskap tog oftast inte emot dem (Jer 7:25–26, Jer 25:4-7, Matt 23:33-39).

4. Ännu en hade han, en älskad son. Honom sände han till slut till dem.

- a.* De som lyssnade på Jesus liknelse var väl medvetna om att vingården symboliserade Israel, att vingårdsarbetarna symboliserade Israels ledarskap, att tjänarna symboliserade profeterna, men nu presenterar Jesus den chockerande nyheten i liknelsen; att Gud nu har sänt sin son men att vingårdsarbetarna kommer att döda honom!
- b.* Att Jesus är Guds Son visar att han är mer än bara en profet. Dessutom är Sonen också den siste som Gud sänder, efter honom kommer det ingen mer.
 - i.* Vilken relation man har till Fadern avgörs av hur man förhåller sig till Sonen. Tar man emot Sonen tar man också emot Fadern, men förkastar man Sonen förkastar man också Fadern (1 Joh 2:23).

5. Vad skall nu vingårdens herre göra?

- a.* Jesus ställer en retorisk fråga och inbjuder lyssnarna att själva fundera över vad vingårdens herre borde göra. Hittills har vingårdsherren visat orimligt mycket tålamod.

6. Han skall komma och döda vingårdsarbetarna och lämna vingården till andra.

- a.* När ett domsord förmedlas så finns alltid en chans till omvändelse innan orden blir till verklighet (Jon 3:10). Att de religiösa ledarna inte lyssnade på denna dom och omvände sig visar tyvärr Mark 12:12.

Christian Mólks Bibelkommentarer

- b.** I och med att Israels ledarskap inte tog emot Sonen så kommer deras status som Guds vingårdsarbetare att lämnas över till hedningarna.
 - i.** I Matteusevangeliets parallell till denna liknelse skriver Matteus: "Därför säger jag er att Guds rike skall tas ifrån er och ges åt ett folk som bär dess frukt." (Matt 21:43).
 - ii.** Paulus predikade först till judarna, men när de inte tog emot evangeliet så predikade han istället till hedningarna (Apg 13:46-47) och menade att de skulle lyssna istället (Apg 28:28).
 - iii.** I Romarbrevet skriver Paulus att "förstockelse har kommit över en del av Israel och så skall det förbli, till dess att hedningarna i fullt antal har kommit in." (Rom 11:25b).

7. Den sten som byggnadsarbetarna kastade bort har blivit en hörnsten.

- a.** Jesus citerar Psalm 118:22-23.
- b.** Stenen symboliserar Jesus och byggnadsarbetarna symboliserar Israels ledarskap.
- c.** En hörnsten var den viktigaste stenen i ett bygge och om Israels ledarskap hade varit goda byggnadsarbetare borde de snabbt ha insett när de inspekterade Jesus att han är en alldeles utmärkt hörnsten. Istället förkastade de Jesus.
- d.** Vid andra tillfällen liknas Jesus vid den andliga klippan som följde Israel i öknen (1 Kor 10:4) och en stötesten som blir folk till fall (1 Pet 2:8).

8. De förstod att det var med tanke på dem som han hade berättat liknelsen. Och de lämnade honom och gick sin väg.

- a.** Israels religiösa ledare förstod men ville ändå inte omvända sig, de hade redan bestämt sig för att mörda Jesus (Joh 11:53, Matt 12:14).

(12:13-17) – Skatt till kejsaren

¹³ Sedan sände de till honom några fariseer och herodianer för att snärja honom genom något ord.

¹⁴ De kom till honom och sade: "Mästare, vi vet att du är trovärdig och inte tar parti för någon utan behandlar alla lika. Du ger en rätt undervisning om Guds väg. Är det tillåtet att betala skatt till kejsaren eller är det inte tillåtet? Skall vi betala eller inte?" ¹⁵ Men Jesus förstod att de hycklade och sade till dem: "Varför försöker ni snärja mig? Ge mig ett mynt och låt mig se på det." ¹⁶ De

Christian Mólks Bibelkommentarer

räckte fram ett, och han frågade dem: "Vems bild och inskrift är detta?" De svarade: "Kejsarens." ¹⁷ Då sade Jesus till dem: "Ge då kejsaren vad som tillhör kejsaren, och Gud vad som tillhör Gud." Och de förundrade sig över honom.

1. Sedan sände de till honom några fariseer och herodianer för att snärja honom genom något ord.

a. Eftersom de inte vågar gripa Jesus på grund av folket så försöker de nu snärja Jesus med svåra frågor så att folket ska vända sig emot Jesus.

i. Det här var inte första gången som fariséerna ville snärja Jesus (Mark 10:2).

1. När Jesus så småningom stod inför Stora Rådet så gjordes ett misslyckat försök att använda detta till att få Jesus dömd till döden (Mark 14:55-59).

b. Fariseer

i. Ordet "farisé" betyder ungefär "de avskilda". Fariséerna var en rörelse bland det judiska folket som fokuserade sin energi på att studera Torah och de äldstes stadgar och hur man skulle leva därefter.

c. Herodianer

i. Herodianer var anhängare till Herodes Antipas som styrde över Galiléen och Peréen och grundade staden Tiberias.

1. Denne Herodes var son till Herodes den store som mördade pojkarna i Betlehem (Matt 2:16).

d. Fariséerna och herodianerna hade inte mycket gemensamt, men en sak kunde de tydligen komma överens om: att röja Jesus ur vägen.

2. Är det tillåtet att betala skatt till kejsaren eller är det inte tillåtet? Skall vi betala eller inte?

a. Från år 6 e. Kr. tvingade romarna det judiska folket att betala skatt till kejsaren.

b. Om Jesus svarade ja på denna fråga så skulle det betyda att han accepterade att kejsaren var Herre över Israel istället för Gud och då skulle han få de religiösa emot sig.

Christian Mólks Bibelkommentarer

- c. Om Jesus svarade nej på denna fråga så skulle det betyda att han ville göra uppror mot Rom och då skulle han klassas som en revolutionär och politisk fiende av romarna.

3. *Ge då kejsaren vad som tillhör kejsaren, och Gud vad som tillhör Gud.*

- a. I och med att fariseerna och herodianerna använde sig av kejsarens mynt så hade de redan accepterat det romerska styret och därmed bör de också betala de romerska skatterna.
 - i. Hade Israel gett Gud vad som tillhör Gud så hade de aldrig hamnat under romerskt styre.
- b. Att ära kejsaren var en viktig del i det romerska samhället och varken Jesus eller apostlarna hade någonting emot detta så länge som kejsaren inte gick emot Gud (1 Pet 2:11–17).
 - i. Men det fanns även en annan sida av kejsarvördnaden som innebar att man skulle offra till kejsaren och på så sätt tillbe kejsaren som en gud. Denna aspekt av kejsarkulten hade det judiska folket ett undantag ifrån så länge som de betalade sina skatter.
 - 1. Detta undantag gällde även de första kristna så länge som romarna ansåg att de kristna var en judisk sekt. Men så småningom när kristendomen och judendomen gick skilda vägar så gällde detta inte längre de kristna vilket ledde till att de som vägrade offra till kejsaren blev martyrer. Detta i sin tur ledde till interna kristna splittringar mellan de som hade vägrat offra till kejsaren och de som hade gått med på det.
 - ii. Jesus gick alltså med på att Guds folk skulle ära kejsaren och betala romerska skatter, men gick inte med på att offra till kejsaren eller tillbe kejsaren. Jesus uppmanar alltså till att ge pengarna till kejsaren men tillbedjan till Gud. På så sätt blir båda nöjda.
- c. Så länge som staten inte går emot Guds vilja (Apg 4:18–20) så ska vi lyda staten och betala skatt (Rom 13:6-7).

(12:18-27) – De dödas uppståndelse

¹⁸ *Till Jesus kom också sadduceer – dessa påstår att det inte finns någon uppståndelse – och de frågade honom:* ¹⁹ *”Mästare, Mose har gett oss denna föreskrift: Om någon har en bror som dör och efterlämnar hustru men inga barn, då skall hans bror gifta sig med henne och skaffa barn åt*

Christian Mólks Bibelkommentarer

sin bror.²⁰ Nu fanns där sju bröder. Den förste gifte sig. Han dog utan att ha lämnat efter sig några barn.²¹ Den andre gifte sig med henne, men också han dog barnlös. På samma sätt gick det med den tredje.²² Ingen av de sju lämnade barn efter sig. Sist av alla dog kvinnan.²³ Vid uppståndelsen, när de uppstår, vem av dessa skall hon då vara hustru till? Alla sju var ju gifta med henne.”²⁴ Jesus sade till dem: ”Tar ni inte fel, just därför att ni inte förstår Skrifterna och inte heller Guds makt?”²⁵ När de döda uppstår gifter de sig inte och blir inte bortgifta, utan de är som änglarna i himlen.²⁶ Men när det gäller de dödas uppståndelse, har ni då inte i Moses bok läst stället om törnbusken, hur Gud sade till Mose: Jag är Abrahams Gud och Isaks Gud och Jakobs Gud?²⁷ Han är inte de dödas utan de levandes Gud. Ni misstar er fullständigt.”

1. Till Jesus kom också sadduceer – dessa påstår att det inte finns någon uppståndelse

- a.** Sadducéerna var en liten men inflytelserik rörelse som till stor del bestod av medlemmar från prästerskapet eller överklassen och var ofta motståndare till de mer folkliga fariséerna.
- b.** Sadducéerna trodde inte på uppståndelsen, en framtida dom eller att det finns änglar och andar vilket ledde till bråk med fariséerna (Apg 23:6-8). De accepterade bara Torah, de fem Moseböckerna, som auktoritativ.

2. Vid uppståndelsen, när de uppstår, vem av dessa skall hon då vara hustru till?

- a.** Mose skriver att om en man dör utan att efterlämna sig en manlig arvinge ska hans ogifte bror gifta sig med hans änka för att ge honom en arvinge så att hans namn kan leva vidare (5 Mose 25:5-10).
 - i.** Eftersom sadducéerna inte trodde på uppståndelsen försöker de nu visa hur absurd tron på uppståndelsen är genom att hitta på en historia där 7 bröder alla dör utan att ha lyckats producera en arvinge.

3. Jesus sade till dem: ”Tar ni inte fel, just därför att ni inte förstår Skrifterna och inte heller Guds makt?”

- a.** Felet som sadducéerna gjorde var att de utgick ifrån att livet efter döden fungerar på samma sätt som här på jorden. Jesus upplyser sadducéerna om att så inte är fallet och att deras fråga därför är orelevant.
- b.** Orsaken till sadducéernas felaktiga tro var att de varken förstod Skrifterna eller Guds makt.

Christian Mólks Bibelkommentarer

- i. Vad hjälper det en människa om hon kan hela Skriften utantill men saknar förmågan att *förstå* Skriften?
- ii. Vad hjälper det en människa om hon förstår vad Skriften säger men inte tror att Gud har makt att *förverkliga* sina löften?

4. **När de döda uppstår gifter de sig inte och blir inte bortgifta, utan de är som änglarna i himlen.**

- a. En av orsakerna till att gifta sig är som sagt för att skaffa barn. Om mänskligheten inte fortlöpande skulle producera nya barn skulle mänskligheten onekligen snart dö ut. Men eftersom den uppståndne människan inte längre kommer att dö finns inte samma behov av att producera nya människor och därför kommer vi människor vara som änglarna som inte behöver skaffa barn.

5. **Men när det gäller de dödas uppståndelse, har ni då inte i Moses bok läst stället om törnbusken, hur Gud sade till Mose: Jag är Abrahams Gud och Isaks Gud och Jakobs Gud? Han är inte de dödas utan de levandes Gud. Ni misstar er fullständigt.**

- a. Eftersom sadducéerna bara accepterade Moseböckerna som sin auktoritet så citerar Jesus 2 Mose 3:6 för att visa att de har fel.
- b. Eftersom Moseböckerna lär att Gud är Abrahams Gud så måste det finnas ett liv efter döden eftersom Abraham är död.

(12:28-34) – Det viktigaste budet

²⁸ En av de skriftlärdade som hörde dem diskutera fann att Jesus hade gett dem ett bra svar. Han kom fram till honom och frågade: "Vilket är det största av alla buden?" ²⁹ Jesus svarade: "Det största är detta: Hör Israel! Herren, vår Gud, Herren är en, ³⁰ och du skall älska Herren din Gud av hela ditt hjärta, av hela din själ, av hela ditt förstånd och av hela din kraft. ³¹ Sedan kommer detta: Du skall älska din nästa som dig själv. Inget annat bud är större än dessa." ³² Den skriftlärdade sade: "Du har rätt, Mästare, det är sant som du säger. Han är en, och det finns ingen annan än han. ³³ Och att älska honom av hela sitt hjärta och av hela sitt förstånd och av hela sin kraft och att älska sin nästa som sig själv, det är mer än alla brännoffer och andra offer." ³⁴ När Jesus hörde att mannen hade svarat förståndigt, sade han till honom: "Du är inte långt från Guds rike." Sedan vågade ingen fråga honom längre.

1. Vilket är det största av alla buden?

- a. Mose Lag har 613 bud och även om de alla skulle hållas så brukade fariséerna diskutera vilka av dessa bud som var viktigast.

7 | Copyright 2011-2013 Christian Mólk - All Rights Reserved.
All Bibeltext kommer från Svenska Folkbibeln om inte annat anges.
Markus 12, version 1.2 – Ladda hem fler Bibelkommentarer: www.christianmolk.se

- b.** I Talmud skriver rabbi Simlai: "Mose gav Israel 613 bud, David minskade dem till elva (Psalm 15), Jesaja till sex (Jes 33:15-16), Mika till tre (Mika 6:8), Jesaja igen till två (Jes 56:1); men det var Habackuk som gav det viktigaste budet: "Den rättfärdige skall leva genom sin tro." (Hab 2:4). (Makkot 23b-24a).

2. Jesus svarade: "Det största är detta: Hör Israel! Herren, vår Gud, Herren är en, och du skall älska Herren din Gud av hela ditt hjärta, av hela din själ, av hela ditt förstånd och av hela din kraft. Sedan kommer detta: Du skall älska din nästa som dig själv. Inget annat bud är större än dessa.

- a.** Jesus citerar "Shema"; Israels trosbekännelse som reciterades två till tre gånger per dag (5 Mose 6:4).
- b.** Det första och största budet går ut på att "älska Gud" och gör vi det så kommer lydnaden att automatiskt följa.
 - i.** Augustinus av Hippo (354-430) lär ha sagt "Älska Gud och gör vad du vill."
- c.** Jesus försöker visa för den skriftlärdade vad som är själva "syftet med Lagen". Syftet med Lagen är inte att straffa den som överträder Lagen utan att Israels folk ska älska Gud och älska sina medmänniskor. Men för att lyckas åstadkomma denna kärlek till Gud och till medmänniskan instiftade Gud regler och lagar som förhindrade att Israels folk behandlade Gud och medmänniska illa.
- d.** När Jesus i sin Bergspredikan säger att han inte har kommit för att upphäva Lagen utan för att uppfylla den (Matt 5:17), så menar han att han inte har kommit för att ta bort Lagen utan för att lyfta fram syftet med Lagen. Istället för att satsa på att straffa de som överträder Lagen anser Jesus att vi ska satsa på att uppfylla syftet med Lagen. Istället för att ge igen "öga för öga", så undervisar Jesus oss att vi ska "vända andra kinden till". På så sätt visar vi kärlek till våra medmänniskor och uppfyller Lagens egentliga syfte istället för att satsa vår tid på att leta efter de som har överträtt Lagen.
- e.** Om en kristen försöker uppfylla Lagen genom att följa alla regler och lagar i Lagen, då kommer den kristne att misslyckas med att uppfylla Lagen. En kristen bör istället satsa på att uppfylla Lagens syfte genom att älska Gud och sin medmänniska. Då uppfyller den kristne automatiskt Lagen.
- f.** Med andra ord: istället för att straffa de som har överträtt Lagen ska vi uppfylla Lagen genom att göra det goda. Istället för att ge igen öga för öga, ska vi vända andra kinden till.

(12:35-37) – Är Messias Davids son?

³⁵ *Då Jesus undervisade i templet frågade han: "Hur kan de skriftlärda säga att Messias är Davids son?"* ³⁶ *David har själv sagt genom den helige Ande: Herren sade till min Herre: Sätt dig på min högra sida, tills jag har lagt dina fiender under dina fötter.* ³⁷ *David kallar honom Herre. Hur kan Messias då vara Davids son?"* Den stora folkskaran lyssnade gärna på honom.

1. Herren sade till min Herre: Sätt dig på min högra sida, tills jag har lagt dina fiender under dina fötter.

- a. Jesus citerar här Psalm 110:1, den mest citerade versen från GT i NT.
- b. Stefanus fick strax före sin död se Jesus på Guds högra sida i himlen (Apg 7:54–56).
- c. Paulus undervisar mer om Jesus fiender i 1 Kor 15:23-28.

2. David kallar honom Herre. Hur kan Messias då vara Davids son?

- a. I sin mänsklighet är Jesus en ättling till David (Matt 1:1) men i sin gudomlighet så har Jesus funnits sen före tiden (Mika 5:2, Joh 8:58) och allting (alltså även David) blev till genom honom (Joh 1:3).
 - i. Enligt Uppenbarelseboken är Jesus på samma gång Davids rot och Davids ättling (Upp 22:16).
 - ii. Enligt Johannes evangelium är Jesus på samma gång Gud (Joh 1:1) och människa (Joh 1:14).
 - iii. Enligt Romarbrevet är Jesus till sin mänskliga natur från Davids släkt och genom helighetens Ande bevisad vara Guds Son (Rom 1:3-4).
- b. De skriftlärda kunde inte svara på Jesus fråga eftersom deras förförståelse av Messias var begränsad. De visste att Messias skulle vara Davids son men de förstod inte detta med att han även var Davids Herre.

(12:38-40) – Jesus varnar för de skriftlärda

³⁸ *När Jesus undervisade sade han också: "Akta er för de skriftlärda, som tycker om att gå omkring i långa mantlar och bli hälsade på torgen"* ³⁹ *och sitta på de främsta platserna i synagogorna och få hedersplatserna vid festmåltiderna.* ⁴⁰ *De äter änkorna ur husen och ursäktar sig med sina långa böner. De skall få en så mycket strängare dom."*

1. Akta er för de skriftlärda

Christian Mólks Bibelkommentarer

- a. En skriftlärare var mer eller mindre en "Bibellärare" och, om allt hade stått rätt till, borde ha varit en god förebild för Jesus lärjungar. Dock missbrukade dessa skriftlärda kraftigt sin roll.
- b. De skriftlärda ogillade vanligt arbete men tyckte om att folk såg upp till dem så därför utnyttjade de människors fromhet för att ta emot gåvor.
- c. En Jesu lärjunge borde istället "arbeta och uträtta något nyttigt med sina händer, så att han har något att dela med sig åt den som behöver" (Ef 4:28), välja den nedersta platsen när det är fest (Luk 14:7-11), ta sig an änkor i nöd (Jak 1:27) och be i det fördolda (Matt 6:6).

(12:41-44) – Änkans offergåva

⁴¹ Jesus satte sig mitt emot offerkistan och såg hur folket lade pengar i den. Många rika gav mycket. ⁴² Där kom också en fattig änka och lade ner två små kopparmynt, några ören. ⁴³ Då kallade han till sig sina lärjungar och sade till dem: "Amen säger jag er: Denna fattiga änka lade dit mer än alla de andra som lade något i offerkistan. ⁴⁴ Ty alla gav de av sitt överflöd, men hon gav av sin fattigdom, allt vad hon hade att leva på."

1. Där kom också en fattig änka och lade ner två små kopparmynt, några ören.

- a. Den "fattiga änkan" blir en bjärt kontrast till de nyss nämnda skriftlärda. Kanske var hon fattig just för att en skriftlärare hade ätit henne ur huset?
- b. Den fattiga änkan hade två mynt och kunde med gott samvete ha valt att lägga hälften av vad hon ägde, men hon gav *allt* av vad hon ägde.

2. Ty alla gav de av sitt överflöd, men hon gav av sin fattigdom, allt vad hon hade att leva på.

- a. Det är inte *hur mycket* pengar vi ger som är det viktigaste utan *varför* vi ger. Av detta kan vi lära oss att Gud inte är i behov av våra pengar utan istället vill ha våra hjärtan. Gud älskar en glad givare (2 Kor 9:7).
- b. Om man ger av sitt överflöd finns det risk att man inte bryr sig så mycket om pengarna eftersom det relativt sett är så litet. David vägrade exempelvis offra till Gud något som han hade fått gratis (2 Sam 24:24).
- c. Jesus har makt att förvandla det lilla vi ger till Gud till något enormt som med råge räcker och blir över (Mark 6:35–44).

Christian Mølks Bibelkommentarer

Copyright 2011-2013 Christian Molk - All Rights Reserved.

All Bibeltext kommer från [Svenska Folkbibeln](#) om inte annat anges.